

TANÁRJELÖLTEK NÉZETEINEK NÉHÁNY JELLEGZETESSÉGE A KÉPZÉS NÉGY ESZTENDEJE ALATT

Köcséné Szabó Ildikó

Berzsenyi Dániel Főiskola Testnevelési és Művészeti Főiskolai Kar Pedagógia Tanszék, Szombathely
kocse.ildiko@freemail.hu

Kulcsszavak: tanárképzés, nézetek változása

A pedagógusképzéssel kapcsolatos legújabb hazai és külföldi kutatások, életpályák beszámolnak arról, hogy a pályakezdő pedagógusok a tanítás első néhány évében hasonló problémákkal küzdenek meg, és ennek a szakasznak a nehézségei függetlenek attól, hogy a jelöltek a képzés ideje alatt milyen vizsgaeredményeket értek el. Néhány szerző a tanári pálya életciklusában ezt az első négy évet a túlélés és a felfedezés időszakának nevezi, amely a beválás szempontjából nagy jelentőségű. A tanárképzés számára felmerül tehát a kérdés, hogy miként segítheti eredményesebb felkészítéssel a kezdő tanárokat tevékenységük végzésében?

A kognitív pszichológián, a konstruktívizmuson alapuló hazai és nemzetközi kutatások, elméleti munkák alapján elmondható, hogy a pedagógusok tevékenységére nézve meghatározóak a nézeteik. Ezek további tapasztalatokból, ismeretekből származnak és jellemző rájuk a nagyfokú állandóság. Mindemellett szelekciós szerepet is betöltenek az új információkkal szemben; ha a meglévő konstruktív struktúrába illeszkedik bele az új ismeret, úgy beépül, s ott magát a rendszert is változtatja, ha nem, úgy elveti a rendszer. Azt is tudjuk, hogy a tanárjelöltek a közoktatásban szerzett tapasztalatok alapján már a képzésbe való belépéskor rendelkeznek valamilyen szintű "tudással" a pedagógus munkájáról. A nézetek merevsége miatt jellemző, hogy a pályára lépéskor ezek a mechanizmusok meghatározóbbak lehetnek, mint a képzés. Ezért nem hagyható figyelmen kívül, hogy milyen kognitív konstrukcióik vannak a tanulóknak a pedagógus tevékenységéről.

A kutatásban a hallgatók nézeteinek a tanárképzés négy éve alatt bekövetkező változását kíséreljük meg nyomon követni. Hogy a jelöltek elgondolásairól átfogó képet kaphassunk, az évfolyam teljes mintáján végeztünk felmérést kérdőív segítségével. A nagy elemszámú, ám a nézetek, mélyebb feltárására nem alkalmas kikérdezést kvalitatív vizsgálattal egészítettük ki, szakaszok és nemek szerint reprezentatív minta segítségével. Eszközként életútelemzést, interjút, fogalomtérképet és metaforaelemzést választottunk. A reflektív gondolkodás feltárására megoldandó pedagógiai helyzetek összeállítását, és egy hallgató esetében videofelvétellel támogatott óraelemzést próbáltunk ki. Az adatfelvétel a képzés fő elméleti és gyakorlati csomópontjaihoz igazodott. Az előadásban azt szeretném nyomon követni, hogy egy hallgató nézeteiben a képzés idején fedezhető-e fel változások, és ha igen, akkor mi a jellegzetességük.

Elgondolásunk alapján a tanárképzés hatékonyabbá válhat, ha megismerjük a hallgatók már meglévő, a tanárról, saját elképzelésükről, tanításról/tanulásról nézeteit. Ha sikerül feltárni azokat mind a hallgató, mind a képző intézmény számára, tudatosabbá válhat az elmélet elsajátítása és a tevékenység egyaránt.